

Jaarverslag 2018 commissie Jaarboek

De commissie Jaarboek bestond in 2018 uit de volgende personen: Wijnand Renden (voorzitter), Corstiaan Prince (secretaris), Rob van Leeuwen, Huib Uil, Lydia Mol-Sipman en Jop Steenhof de Jong.

Vrijdag 30 november jl. verscheen de 43ste editie van de Kroniek van het Land van de Zeemeermin (Schouwen-Duiveland). De presentatie vond zoals gebruikelijk plaats tijdens de najaarsvergadering, die dit jaar werd gehouden in een goed gevulde Burgerzaal in het gemeentehuis te Zierikzee. Het eerste nummer reikte Wijnand Renden, voorzitter van de redactiecommissie Jaarboek, uit aan Edzard Gelderman, de voorzitter van de Vereniging Stad en Lande. Wijnand verzorgde ook de verdere presentatie.

Ook deze jaargang bevat de Kroniek een reeks van boeiende artikelen die verschillende aspecten van de eilandelijke historie beslaan: van een analyse van middeleeuwse skeletvondsten uit Klaaskinderkerke tot de sociaal-economische ontwikkelingen op Schouwen-Duiveland tussen 1850 en 1965.

Het eerste artikel komt van archeoloog Rachel Schats. Haar vakgebied is osteoarcheologie, waarin menselijke beenderen worden bestudeerd en geanalyseerd. Botten vertellen ons namelijk veel over de leefomstandigheden van mensen in het verleden. In haar artikel, dat is gebaseerd op haar proefschrift, vergelijkt Schats de vondst van middeleeuwse skeletten in het Schouwse dorp Klaaskinderkerke met een vergelijkbare opgraving in het centrum van Alkmaar. Wat zeggen deze skeletten ons over de leefomstandigheden in de stad en op het platteland? Was het leven in de stad zoveel ongezonder dan op het platteland? Schats concludeert dat er verschillen in eetpatronen bestonden maar dat het niet terecht is om te stellen dat de stad qua levensomstandigheden onderdeed voor het platteland.

Twan van Dodewaard beschrijft in 'Zierikzee en de Hanze' de relatie tussen Zierikzee en de Hanze, de machtige stedenbond die het Oostzeegebied domineerde in de veertiende en vijftiende eeuw. In de late middeleeuwen was Zierikzee zeer actief in de handel in de Oostzee. De positie die Zierikzee in zijn hoogtijdagen innam binnen het handelsnetwerk van de Hanze rechtvaardigt volgens de auteur de conclusie dat de stad als volwaardige Hanzestad mag worden beschouwd.

George Sanders, Albert Scheffers en Huib Uil verzorgen gedrieën een uitgebreid artikel over het leven van de Zierikzeese regent mr. Marinus Stavenisse (1601-1663). Deze bijdrage is een voortvloeisel uit een tentoonstelling van het Stadhuismuseum Zierikzee, waarin een recent verworven portret en een rouwbord van Marinus van Stavenisse blikvangers waren. Stavenisse was als Zeeuwse belangenbehartiger actief in de Staten-Generaal. In 1661 nam de Franse koning Lodewijk XIV Marinus van Stavenisse op in de Orde van de Heilige Michaël. Waarom hem deze eer ten beurt deel viel, valt niet met zekerheid te zeggen. Wel laat het artikel zien hoe Stavenisse de Zeeuwse (en Zierikzeese) belangen vertegenwoordigde binnen het ingewikkelde politieke systeem van de Republiek.

Maritiem-historicus Johan Francke beschrijft in 'Ik zal geen kruijstogt meer doen' het leven van de Zierikzeese kaperkapitein Johan Willem Sextroh. Sextroh ondernam tijdens de Vierde Engelse Zeeoorlog drie kaapvaartexpedities ('kruijstogten') waarin hij wisselend succes had. Een muiterij aan boord van zijn schip in december 1782 vormde de opmaat voor zijn ontslag, waarbij hij vooral voor de Staten van Zeeland een dankbare zondebok was.

Tand- en kiespijn staan centraal in de publicatie van Dick J. Schutte over tandheelkunde op Schouwen-Duiveland. Schutte beschrijft hoe chirurgijnen, tandmeesters en tandartsen door de eeuwen heen te werk gingen. Een tandartsbezoek is nog steeds niet ieders favoriete tijdverdrijf maar met alle technische hulpmiddelen en specialistische kennis van nu hebben we het toch stukken makkelijker dan onze voorouders.

Frits van Riel gaat in 'De zaak van der Halen' in op de lotgevallen van notaris A.W. van der Halen uit Zierikzee. Als penningmeester verduisterde hij in 1823 een groot geldbedrag. De rechtbank in Middelburg veroordeelde hem bij verstek tot een geseling, een geldboete en een lange gevangenisstraf. Van der Halen heeft deze straffen nooit hoeven ondergaan, want hij was op dat moment al naar Duitsland gevlucht en is voor zover bekend nooit meer teruggekeerd.

In het slotartikel gaat Jan Zwemer in op de sociaal-economische ontwikkelingen op het eiland tussen 1850 en 1965. In die lange eeuw veranderde er nogal wat: de meekrap verdween, als gevolg van de landbouwcrisis trokken landarbeiders weg, de tram kwam op (en verdween weer), er kwam een vliegveld bij Haamstede en tenslotte was er de Watersnoodramp die diende als katalysator voor de ontsluiting van het eiland. Het artikel eindigt met de pogingen van het rijk om na 1953 via allerlei gunstige regelingen grote bedrijven naar het eiland te lokken.

De commissie Jaarboek wil op deze plaats graag haar sponsors bedanken, die ook dit jaar weer een fraaie uitgave mogelijk maakten. Een uitgave die bovendien voor het tweede jaar op rij volledig in kleur is verschenen. Hun namen zijn vermeld in de colofon van het jaarboek.